

Вакун О.В.

*доктор наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування,
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Західноукраїнського національного університету*

Нішко М.М.

*магістр,
Західноукраїнський національний університет*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-602-0-23>

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ ТА РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ

В умовах цифрової трансформації охорони здоров'я інформаційні системи управління стають ключовим інструментом підвищення ефективності роботи медичних закладів. Вони забезпечують не лише автоматизацію рутинних процесів, але й створюють підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оптимізації використання ресурсів та підвищення якості медичних послуг. Згідно з дослідженнями, близько 80% систем охорони здоров'я планують збільшити інвестиції у цифрову охорону здоров'я найближчими роками [1], що підкреслює актуальність розвитку медичних інформаційних систем (МІС).

Інформаційні системи управління закладами охорони здоров'я (ЗОЗ) являють собою комплекс програмно-апаратних засобів, призначених для автоматизації діяльності медичних установ та забезпечення інформаційної взаємодії між усіма учасниками лікувального процесу [2]. Їх функціональність пропонуємо структурувати за такими основними напрямками:

1. Управління медичними даними пацієнтів. Центральним елементом будь-якої МІС є електронна медична картка (ЕМК) пацієнта. Вона забезпечує ведення єдиної історії хвороби, включаючи дані про візити, діагнози, призначення, результати лабораторних досліджень, виписки та іншу медичну

документацію [2]. ЕМК дозволяє уникнути дублювання інформації, забезпечує її цілісність та доступність для авторизованих медичних працівників. У розвинених системах, таких як польська Internetowe Konto Pacjenta чи литовська E.sveikata, пацієнти також отримують доступ до своїх даних через веб-портали та мобільні додатки [3].

2. Автоматизація адміністративних та фінансових процесів. Сучасні МІС включають модулі для:

- електронного документообігу (створення, погодження та зберігання внутрішніх документів, звітів, договорів);
- управління персоналом (облік робочого часу, графіки роботи, розрахунок навантаження на лікарів);
- фінансового та бухгалтерського обліку (формування рахунків, контроль оплат, ведення бюджету);
- матеріально-технічного забезпечення (облік лікарських засобів, витратних матеріалів, медичного обладнання, контроль термінів придатності).

3. Підтримка лікувально-діагностичного процесу. Інформаційні системи забезпечують лікарів інструментами для прийняття клінічних рішень:

- інтеграція з клінічними протоколами та рекомендаціями, нагадування про необхідні обстеження);
- системи підтримки призначень з перевіркою на сумісність ліків та можливі алергічні реакції);
- доступ до результатів лабораторних та інструментальних досліджень у режимі реального часу);
- інтеграція з системами штучного інтелекту для аналізу медичних зображень (рентгенівських знімків, КТ-сканів).

4. Забезпечення інформаційної взаємодії. Основою функцією сучасних МІС є забезпечення обміну даними між різними закладами та рівнями системи охорони здоров'я:

- інтеграція з центральними базами даних (наприклад, центральна база даних eHealth в Україні);
- направлення пацієнтів до інших закладів та отримання результатів консультацій;
- виписка електронних рецептів та лікарняних;

- інтеграція з телемедичними платформами для проведення дистанційних консультацій.

5. Аналітика та підтримка управлінських рішень. Інформаційні системи накопичують значні масиви даних, які можуть використовуватися для:

- формування статистичної звітності для державних органів;

- моніторингу ключових показників ефективності діяльності закладу;

- аналізу навантаження на персонал та обладнання для оптимізації ресурсів;

- прогнозування потреби в лікарських засобах та матеріалах.

Прикладом успішної реалізації таких систем є польська System Informacji Medycznej, яка збирає дані про госпіталізації, електронні рецепти та візити до лікарів, що дозволяє Національному фонду охорони здоров'я планувати бюджет і прогнозувати навантаження на лікарні. В Естонії аналогічні системи застосовуються для моніторингу епідемій та планування ресурсів, зокрема кількості ліжок у лікарнях [3].

Інформаційні системи управління закладами охорони здоров'я є фундаментом цифрової трансформації галузі. Їх функціональність охоплює всі аспекти діяльності медичних установ: від ведення медичних записів та підтримки клінічних рішень до фінансового планування та стратегічної аналітики. Ефективне впровадження таких систем дозволяє підвищити якість медичної допомоги, оптимізувати використання ресурсів, забезпечити наступність лікування та створити підґрунтя для розвитку пацієнтоорієнтованої медицини. Водночас успішність впровадження МІС залежить від наявності відповідної правової бази, стандартизації даних, інтеграції з національними системами та належної підготовки персоналу до роботи з новими технологіями.

Література:

1. Адрощук Г. Цифрова трансформація в охороні здоров'я: аналіз технологічних трендів. *Юридична газета*. 2023. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informatsiynе-pravo-telekomunikatsiyi/cifrova-transformatsiya-v-ohoroni-zdorovya-analiz-tehnologichnih-trendiv.html>
2. Костенюк, Н., & Пенкова, А. Особливості розвитку інструментів цифрової трансформації системи охорони здоров'я в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2021. Вип. 3 (84). С. 121–125.
3. Кравчик В. Цифрова трансформація охорони здоров'я у ЦСЄ. 2025. URL: <https://prismua.org/03456789-2/>